

Opstaan

**voor het
goede**

ChristenUnie

Westerkwartier

Voorwoord

Samen leven, samen bouwen.

Dat is waar het voor ons om draait.

In het Westerkwartier zorgen we voor elkaar. We wonen in dorpen waar mensen elkaar nog groeten, waar vrijwilligers klaarstaan en waar de kerk, de sportvereniging en de school het hart van de gemeenschap vormen. Die verbondenheid is waardevol en kwetsbaar. Daarom willen we als ChristenUnie blijven werken aan een samenleving waarin iedereen telt.

Onze inzet begint bij één eenvoudige keuze: opstaan voor het goede. Niet weggijken als het lastig wordt, maar doen wat nodig is. Dat vraagt moed, geloof en volharding, juist in een tijd waarin gemak soms belangrijker lijkt dan gerechtigheid.

Wij geloven dat politiek niet om macht draait, maar om dienstbaarheid. Dat betekent luisteren naar mensen, eerlijk zijn over wat wel en niet kan en kiezen voor wat goed is, ook als dat niet de makkelijkste weg is. We willen bouwen aan een samenleving waarin geloof, hoop en liefde zichtbaar worden in beleid en in daden.

De komende jaren staan we voor grote keuzes: over wonen, duurzaamheid, zorg en de toekomst van onze dorpen. Daarbij willen we het goede bewaren en tegelijk ruimte maken voor nieuwe groei.

Zoals een boer die zijn land verzorgt: hij ploegt niet om het te vernietigen, maar om nieuw leven mogelijk te maken.

Zo willen ook wij zorgvuldig omgaan met onze gemeente, met oog voor de schepping, de gemeenschap en de toekomst van onze kinderen.

Met dit verkiezingsprogramma leggen we onze plannen op tafel. Plannen die dichtbij mensen blijven, die recht doen aan onze christelijke waarden en die passen bij het Westerkwartier.

We nodigen u uit om mee te denken, mee te doen en mee te bidden. Want alleen samen kunnen we opstaan voor het goede, voor elkaar, voor onze dorpen en voor de toekomst.

Namens de ChristenUnie Westerkwartier,

Koos Siegers

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	0
Wat vieren we?	4
1.1 Investeren in gezinnen en gemeenschappen.....	5
1.2. Grote uitdagingen.....	6
1.3. Samenlevingsvraagstuk.....	6
1.4 Goed onderwijs, geworteld in de samenleving én goede schoolgebouwen.....	8
Hoofdstuk 2: Zorg voor bij wie het niet vanzelf gaat	10
2.1 Eenzaamheid.....	11
2.2 Gezondheid.....	11
2.3 Personen met verward gedrag.....	12
2.4 Wonen en zorgen voor elkaar.....	12
2.5 Vrijwilligers en mantelzorgers.....	13
2.6 Iedereen telt mee en doet mee.....	14
2.7 Ouderen.....	15
2.8 Zorg voor vluchtelingen en migranten.....	15
Hoofdstuk 3: Meedoen in de samenleving	17
3.1 Werk & participatie.....	17
3.2 Novatec: de kern van re-integratie.....	18
3.3 Armoede en inkomensondersteuning.....	18
3.4 Schulden.....	19
Hoofdstuk 4: Een thuis voor iedereen	21
4.1 Doorbouwen aan jouw thuis.....	21
4.2 Betaalbaar wonen.....	22
4.3 Leefbare dorpen en buurten.....	23
4.4 Wonen en zorg verbinden.....	24
4.5 Begraafplaatsen.....	24
Hoofdstuk 5: Kunst, cultuur en sport	25
5.1 Kunst en cultuur.....	25
5.2 Monumenten en (kerkelijk) erfgoed.....	26

5.3 Musea.....	26
5.4 Sport.....	27
Hoofdstuk 6: Een economie die werkt voor mensen en ondernemers.....	29
6.1 Sterk ondernemerschap in eigen regio.....	29
6.2 Werken en rust.....	30
6.4 Duurzaamheid en rentmeesterschap.....	31
Hoofdstuk 7: Zorg voor de schepping	32
7.1 Schone energie van ons.....	32
7.2 Jouw duurzame huis.....	33
7.3 Kansen voor de natuur	33
7.4 Voedselproductie in balans.....	35
7.5 Omgaan met extreem weer.....	36
7.6 Geen afval meer	37
Hoofdstuk 8: Een goed bereikbaar Westerkwartier	38
8.1 Verkeersveiligheid.....	38
8.2 Fiets en voetganger.....	39
8.3 Auto en vrachtverkeer.....	39
8.4 Openbaar vervoer.....	40
Hoofdstuk 9: Betrouwbare overheid	41
9.1 Samenwerking met inwoners.....	41
9.2 Jongeren betrekken.....	42
9.3 Rechtvaardige samenleving.....	42
9.4 Eerlijke communicatie.....	42
9.5 Gezond financieel beleid.....	43
9.6 Digitalisering.....	44
Hoofdstuk 10: Een veilige samenleving	45
10.1 Fysieke en sociale veiligheid.....	45
10.2 Actief beleid tegen drugsgebruik en -handel.....	46
10.3 Prostitutie en mensenhandel.....	47
10.4 Ondermijning	48
10.5 Radicalisering.....	49

Wat vieren we?

- Sport is bij ons topprioriteit. Er komt, dankzij een motie die wij hebben ingediend, een structureel budget voor sportaccommodaties. En om goed te kunnen prioriteren in welke volgorde accommodaties aan de beurt zijn voor verbouw of nieuwbouw, wordt er een huisvestingsplan gemaakt.
- We staan als gemeente in de top 10 van de meest toegankelijke gemeenten van Nederland.
- Als gemeente Westerkwartier staan we in de top 3 van de meest diervriendelijke gemeenten.
- De wachtlijst voor jonge deelnemers bij Novatec is door een motie van ons weggewerkt, waardoor nieuwe deelnemers gelijk kunnen starten met werk als ze 18 jaar zijn.
- We zijn als gemeente voorloper op het gebied van Domein Overstijgende Samenwerking in de Zorg.
- We hebben ons met succes ingezet voor uitbreiding van begraafplaatsen waar dat nodig en mogelijk is, zoals in Feerwerd en Zuidhorn. Voor Midwolde zien we graag uitbreiding, maar de bezwaren maken dat op dit moment niet haalbaar. Daarom wordt onderzocht of in of nabij Leek ruimte kan komen voor een nieuwe begraafplaats. Daarnaast werkt de gemeente actief mee aan de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats.
- We hebben actief ingezet op het verbouwen of nieuw bouwen van een aantal schoolgebouwen waaronder plannen voor nieuwbouw van School met de bijbel De Christal in Grootegast.
- De winkels zijn voor het grootste deel op de zondag gesloten, zodat iedereen die dat wil in rust naar de kerk kan gaan.
- Het beleidsplan Sociaal Domein is in de afgelopen periode tot stand gekomen. Dat vinden we een belangrijk succes, ook omdat het geluid van de ChristenUnie daarin duidelijk terug te vinden is: aandacht voor de mens, gericht op zelf- én samenredzaamheid en gemeenschap.
- De Bert Swartbrug in Zuidhorn is schoongemaakt! Hiervoor hebben wij via een motie geld voor vrijgemaakt. Hij is nu weer prachtig wit!
- Woningbouw - doordat er veel urgentie gegeven is aan woningbouw is er echt veel meer bijgebouwd dan voorgaande jaren. We hebben grote stappen gezet!

Hoofdstuk 1: Een goede toekomst voor onze kinderen

1.1 Investeren in gezinnen en gemeenschappen

Gemeenschappen en gezinnen vormen de kern van ons samenleven. De ChristenUnie steunt gezinnen als de plek waar jongeren liefdevol en veilig kunnen opgroeien. Elk kind is waardevol en geschapen naar het evenbeeld van onze Schepper.

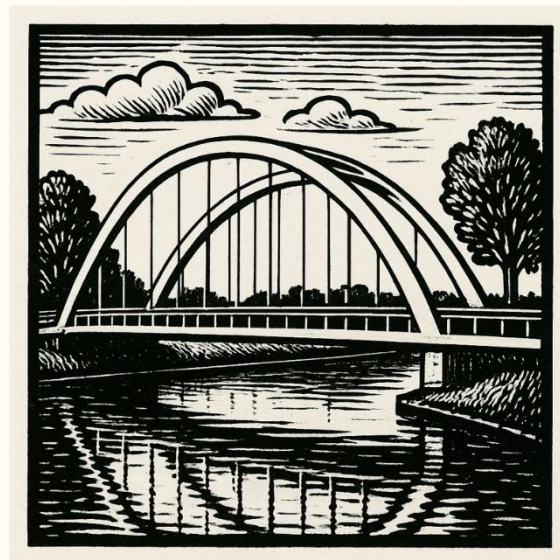
Onze jeugd heeft **hoop en perspectief** nodig voor de toekomst. Jongeren groeien op in een complexe wereld vol prestatiedruk en voortdurende prikkels via sociale media. Daarom is het essentieel te investeren in een **veilige omgeving**, met de aanwezigheid van ouders en leerkrachten en in verenigingen en activiteiten die bijdragen aan een gezonde, brede ontwikkeling.

We maken ons zorgen over het **normaliseren van middelengebruik** onder jongeren (zoals drank, drugs, vapes, sigaretten en gokken). In de gemeente Westerkwartier is hiervoor aandacht in het **Lokaal Preventieakkoord**. De ChristenUnie Westerkwartier wil middelengebruik actief tegengaan en een leefomgeving creëren waarin jongeren **gezond en vrij van middelen** kunnen opgroeien.

Om op een goede manier en met toekomstperspectief op te groeien, moeten een aantal zaken op orde zijn: **gezondheid, een liefdevolle omgeving, voldoende geld en een woning in een leefbare buurt**.

De ChristenUnie staat op voor:

- Het **ondersteunen van gezinnen** in het gewone leven.
- Een **groene en veilige leefomgeving**, met ruimte voor sport en spel.
- **Voldoende gemeenschappelijke ruimten** voor ontmoeting en verbinding.



1.2 Grote uitdagingen

Wat is het een mooi geschenk om kinderen groot te mogen brengen! Voor een gezond gezinsleven zijn **ruimte en tijd voor elkaar** nodig. Naast de prestatiedruk voor jongeren ervaren ook ouders steeds meer druk om aan een ideaalplaatje te voldoen.

Opvoeden lijkt steeds meer een privé domein te zijn geworden: sociale verbanden die vroeger hielpen en ondersteunden, zijn vaak verdwenen of ouders zijn huiverig voor bemoeienis van buitenaf. Tegelijkertijd zoeken ouders juist vaker steun bij professionele hulp. We leven in een samenleving waarin **maakbaarheid** de norm is geworden. Dat legt druk op relaties en op de normale aandacht voor kinderen en jongeren.

Ook in de **jeugdhulp** zijn grote uitdagingen. De belangen van aanbieders, de verwachtingen van gezinnen, financiële kaders en de manier waarop professionals worden opgeleid, vragen om voortdurende zorgvuldigheid. De nadruk op meetbaarheid, classificaties en efficiëntie heeft ertoe geleid dat de menselijke maat soms uit beeld raakt.

De ChristenUnie staat op voor:

- Het **stimuleren en faciliteren van gesprekken tussen ouders** om opvoeding bespreekbaar te maken, taboes te doorbreken en sociale verbanden te versterken – vanuit het principe: *It takes a village to raise a child*. Dit doen we door het opzetten van platforms voor ouders.
- Een **sterke pedagogische basis**: een gedeelde verantwoordelijkheid van opvoeders, overheid, onderwijs, samenleving en zorgprofessionals.

1.3 Samenlevingsvraagstuk

De uitdagingen waar kinderen, jongeren en gezinnen voor staan zijn complex en niet op te lossen met simpele regels of politieke besluiten. Soms verergert beleid problemen juist door **te veel regels**.

De gemeente moet **jeugdhulp toegankelijk houden** voor kwetsbare kinderen, ondanks krimpende budgetten en langere wachtlijsten. Dat vraagt om **investeren in gezinnen en gemeenschappen**, waarin de overheid samenzorg stimuleert en garandeert dat professionele hulp beschikbaar blijft voor wie dat nodig heeft.

De ChristenUnie pleit voor **zorginterventies die uitgaan van het kind in zijn omgeving**, in plaats van een puur individuele aanpak. De context,

relaties, armoede, werkloosheid, verslaving, bepaalt vaak de oorzaak van problemen. Daarom is het belangrijk dat **lokale teams breed en systemisch kijken** naar de situatie van het kind. Zo krijgt elke kwetsbare situatie de juiste zorg, en kan de gemeente optreden als **schild voor de meest kwetsbaren**.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Uithuisplaatsingen voorkomen** waar mogelijk. Een kind dat eenmaal uit huis is geplaatst, keert zelden terug. Daarom **investeren we in gezinnen**, met initiatieven die ouders betrekken bij hun kinderen. Zo nodig met coaches die 24 uur per dag beschikbaar zijn. Dat versterkt het opvoedklimaat en is uiteindelijk ook kostenefficiënter.
- Werken met **één gezinsdossier** om de casuïstiek integraal te benaderen, zoals in Smallerland.
- Tijdig inzetten van **teams van welzijnsorganisatie De Schans** binnen de jeugdzorg, zodat vragen en problemen direct worden opgepakt. De focus ligt op het versterken van ouderlijke verantwoordelijkheid en samenwerking met gezin en netwerk.
- **Financiële ondersteuning** om jongerenwerk structureel vorm te geven en sportclubs en verenigingen te versterken op pedagogisch gebied.
- **Opvoedondersteuning op plekken waar ouders komen**, zoals kerken, kinderopvang en basisscholen.
- **Gratis relatietherapie** voor mensen die dit niet kunnen betalen (tot 130% van het wettelijk sociaal minimum), als uitbreiding op het echtscheidingsloket van De Schans.
- Een **goede plek voor kinderen die niet thuis kunnen wonen**: actieve deelname aan de jaarlijkse **pleegzorgcampagne** en meer aandacht voor **netwerkpleegzorg**.
- **Deskundig advies** voorafgaand aan doorverwijzing binnen de jeugdhulp: een jeugdprofessional, psycholoog of psychiater geeft altijd eerst een oordeel.
- Een **sterke verbinding tussen onderwijs en zorg**: kinderopvang, onderwijs, welzijn en lokale teams werken samen voor een gezonde pedagogische basis.
- **Wachtlijsten verkorten** en laagdrempelige hulp bieden voor wie toch moet wachten.
- **Taboes rondom opvoedproblemen** doorbreken en ouders stimuleren eerder om hulp te vragen.
- **Voorkomen dat jongeren afglijden** door aansluiting bij de landelijke aanpak *Preventie met Gezag*, waarmee jongeren actief uit de criminaliteit worden gehaald en weer perspectief krijgen.

- Een **Jeugdstrategie opgesteld mét jongeren**, waarbij de gemeente de **tien thema's van de Nationale Jeugdstrategie** vertaalt naar lokaal beleid.

Binnen die thema's ligt de focus op:

- Wonen en leefomgeving
- Fysieke en mentale gezondheid
- Diversiteit, inclusie en gelijkheid

Gerda Andelbeek (Ervaringsdeskundige Huiselijk geweld): *"Het zou goed zijn als er meer aandacht is voor psycho-educatie voor ouders, dat het normaal is dat ouders geleerd wordt aandacht te hebben voor eigen patronen. Belangrijk om je af te vragen: wat doet het met mij als ik kinderen krijg, in hoeverre heeft mijn eigen opvoeding invloed op mijn ouderschap. Helemaal als er sprake is van negatieve patronen, is het van belang dat je je hier bewust van wordt en hulp laagdrempelig toegankelijk is, zodat de spiraal doorbroken wordt. Het inzetten van ervaringsdeskundigen is hierbij essentieel."*

1.4 Goed onderwijs, geworteld in de samenleving én goede schoolgebouwen

Goed en vrij onderwijs draagt bij aan de brede ontwikkeling van jongeren. Ieder kind en iedere jongere is door God geschapen met unieke kwaliteiten. Onderwijs helpt hen die talenten te ontdekken en tot bloei te brengen. Ouders moeten ruimte houden om te kiezen voor onderwijs dat past bij hun overtuiging.

Onderwijs gaat niet alleen over kennis of gebouwen, maar vormt een belangrijk onderdeel van de **sociale basis**: de context waarin kinderen, jongeren en jongvolwassenen opgroeien.

Daarbij hoort ook aandacht voor **toegankelijkheid van voorzieningen** voor iedereen in de samenleving.

Goed onderwijs is **geworteld in de gemeenschap**. De kern van onderwijs is dat een kind tot bloei komt en leert bijdragen aan de samenleving. Dat vraagt inzet van **de hele gemeenschap** — niet alleen van docenten. De gemeente investeert in plekken waar samenleving en onderwijs samenkomen, zoals **ontmoetingsruimtes in scholen, kinderboerderijen en moestuinen**.

De gemeente heeft bovendien een **wettelijke taak voor de huisvesting van scholen**. Het **Integraal Huisvestingsplan (IHP)** moet gaan over onderwijs

in de volle breedte. Het vraagt om een integrale aanpak waarin kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen en tot bloei komen.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Scholen waar kinderen en leerkrachten graag zijn** om te leren, te ontwikkelen en les te geven. We pleiten voor een IHP waarin huisvesting niet alleen economisch wordt bekeken, maar ook gericht is op **ontmoeting, welzijn en ontwikkeling**. Het plan moet concreet zijn, met een jaarlijkse planning en financiering.
- Binnen het IHP zorgen dat **elk basisschoolplein vergroend wordt**, als dat nog niet het geval is.
- De **Maatschappelijke Diensttijd** gebruiken om jongeren actief te betrekken bij de gemeente en de sociale samenhang te versterken, door aan te sluiten bij bestaande initiatieven.
- Jongeren **ruimte bieden om zich te ontwikkelen** tot de professionals van de toekomst, bijvoorbeeld door contact met de samenleving, stages en jong ondernemerschap te stimuleren. Hierbij kunnen we leren van initiatieven als de *Angelslo Academy* in Emmen.
- Een gerichte aanpak om **(digitale) laaggeletterdheid** terug te dringen, met een centrale rol voor **bibliotheken, taalbuddy's en taalcafés**, waar ontmoeting en taal elkaar versterken.
- **Goed werkend Passend Onderwijs**: scholen dragen hierin verantwoordelijkheid, maar de gemeente denkt mee in beleid en ondersteuning, zodat kinderen zich binnen hun eigen wijk optimaal kunnen ontwikkelen.

Hoofdstuk 2: Zorg voor bij wie het niet vanzelf gaat

De ChristenUnie staat voor een zorgzame samenleving, waarin elk mensenleven ertoe doet. Juist wanneer je ziek bent, een beperking hebt of je eenzaam voelt, is het belangrijk dat de samenleving je niet laat vallen. Uit onderzoek blijkt dat gezondheidszorg maar beperkt bijdraagt aan echte gezondheid en een beter leven. Grote positieve impact hebben zingeving en betekenisvolle relaties, terwijl stress, bijvoorbeeld door geldgebrek of slechte huisvesting, negatieve impact heeft. Daarom richten we ons, naast goede zorg, op het bevorderen van een gezonde samenleving waar iedereen een plek mag hebben.

De zorg staat onder druk door vergrijzing en het afnemend aantal mantelzorgers en vrijwilligers. Wij geloven in de kracht van een samenleving waar mensen naar elkaar omzien. Dat vraagt scherpere keuzes. Formele zorg kan door de vergrijzing niet altijd meer alles bieden; we zijn steeds meer van elkaar afhankelijk. Daarom willen we mantelzorgers, dorps- en wijkondersteuners en buurtinitiatieven **versterken en waarderen**. Ook willen we dat we als gemeenschap **voorbereid** zijn op extra taken die op ons afkomen.

We zetten in op **toegankelijke en nabije zorg**, met goede voorbeelden zoals **1,5-lijnszorg** die ziekenhuizen ontlast en mensen dichtbij huis helpt. Daarnaast investeren we in **preventie en vitaliteit**: een gezonde leefomgeving, ruimte om te bewegen, en programma's zoals **wandel-je-fit** of **zwem-je-fit** (zie hoofdstuk 5). We laten ons inspireren door **Blue Zones**, waar bewegen, gezonde voeding en sociale verbondenheid leiden tot een langer en gelukkiger leven.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er voldoende **ondersteuning** blijft voor de meest kwetsbaren, via professionele hulp én de kracht van de gemeenschap. De **Wmo**-ondersteuning blijft beschikbaar voor wie die écht nodig heeft en publieke middelen worden zo effectief mogelijk ingezet. Krijgen gemeenten wettelijk de mogelijkheid om een **inkomensafhankelijke bijdrage** te vragen voor Wmo-voorzieningen, dan zullen we daar gebruik van maken.

Zo bouwen we aan een Westerkwartier waar **zorg en welzijn hand in hand** gaan, en waar iedereen kan meedoen en meeleven.

2.1 Eenzaamheid

Eenzaamheid is een groeiend probleem. Het treft niet alleen ouderen, maar ook steeds vaker jongeren. Langdurige eenzaamheid schaadt fysieke en mentale gezondheid en heeft ook maatschappelijke en economische impact (hogere zorgkosten, minder participatie, lagere productiviteit, meer voortijdige uitval). Het is belangrijk het taboe te doorbreken, in te zetten op preventie en initiatieven te stimuleren.

De ChristenUnie staat op voor:

- In samenwerking met **De Schans** en het **Platform van Kerken Westerkwartier** inwonersinitiatieven in dorpskernen ondersteunen, afgestemd op de wensen en mogelijkheden van het dorp. Aansluiten bij wat verschillende groepen nodig hebben (jongeren, ouderen, mensen met een psychische aandoening). De gemeente maakt dit financieel mede mogelijk en/of neemt drempels weg waar nodig.
- Ondersteuning aan lokale initiatieven waar mensen samenkomen voor een **luisterend oor**.
- **Samenhang en samenwerking** tussen bestaande initiatieven stimuleren, zodat een **dekkend netwerk** ontstaat.
- Actief betrokken blijven bij het actieprogramma '**Eén tegen eenzaamheid**'.
- **Suïcidepreventie** als maatschappelijke opgave oppakken (GGZ, onderwijs, werkgevers): trainingen financieren om het gesprek makkelijker te maken, aandacht in het onderwijs, en alle betrokken organisaties aan tafel brengen.

2.2 Gezondheid

Gezondheid gaat niet alleen over het ontbreken van ziekte, maar ook over hoe je je voelt en functioneert. In **Positieve Gezondheid** draait het om zes dimensies: lichamelijk fit, mentaal in balans, zingeving, kunnen genieten, goede sociale contacten en zelfredzaamheid.

De ChristenUnie staat op voor:

- Werken met **Positieve Gezondheid** in de gemeente. **De Schans** zet dit in bij gesprekken met inwoners; dit werkt door in **integraal beleid** (ruimtelijke ordening, onderwijs, werk en inkomen).
- Als **JOGG-gemeente** (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) ambitieus inzetten om de **gezondste gemeente van Noord-Nederland** te worden, waar gezond eten, bewegen en een leven zonder verslaving vanzelfsprekend zijn.

- **Problematisch alcoholgebruik** aanpakken; alcohol minder zichtbaar in de openbare ruimte, zeker voor jongeren.
- **Gokverslaving** en schuldenproblematiek tegengaan met **voorlichting** en **ruimte voor herstel**.
- Werken aan een **rookvrije generatie**: opgroeiende kinderen beschermen tegen tabaksrook en vapes; meer **rookvrije omgevingen** (bijvoorbeeld pleinen).
- Trots op het **beleidsplan Sociaal Domein (2024)**; de komende periode sturen op **monitoring** en **bijsturen** als beleid niet (goed genoeg) werkt.

2.3 Personen met verward gedrag

Ook in het Westerkwartier neemt het aantal mensen met verward gedrag toe. We willen escalatie voorkomen en zorgen dat mensen door gebrek aan hulp **niet in een politiecel belanden**, waar zij niet thuishoren.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Vroegsignalering** in straat en wijk, samen met inwoners, wijkteams en het **Meldpunt Bezorgd**.
- Investeren in **beschermd wonen** en **24/7 ambulante zorg dichtbij huis**, in samenwerking met **GGZ, GGD, huisartsen, woningcorporaties** en maatschappelijke organisaties.
- **Inloophuizen, time-outvoorzieningen en gezamenlijke woonvormen** stimuleren, zodat er altijd een plek is om tot rust te komen.
- **Ervaringsdeskundigen** en **herstelinitiatieven** inzetten om zorg laagdrempelig te maken, zwaardere problemen te voorkomen en druk op wachtlijsten te verlichten.

2.4 Wonen en zorgen voor elkaar

Een thuis is meer dan een dak boven je hoofd: het biedt veiligheid, rust en een basis voor relaties en verbinding. Voor kinderen is een stabiel thuis cruciaal.

We werken volgens **Housing First** om dak- en thuisloosheid voorgoed te beëindigen: iedereen krijgt een (t)huis, met de juiste ondersteuning om dit te behouden, in een buurt waarin mensen elkaar accepteren. We gebruiken de **Ethos Light**-definitie om ook minder zichtbare dakloosheid te herkennen (bij vrienden/familie, niet-conventionele ruimtes zoals een auto, of bij dreigende huisuitzetting).

- We zetten ons in dat het **Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming** wordt voortgezet in de gemeente Westerkwartier.
- We **verbinden sociaal en fysiek domein**: teams trekken samen op en betrekken **alle maatschappelijke partners** bij vraagstukken (huisartsen, fysiotherapeuten, kerken, horeca, sportverenigingen). Zo ontstaat **innovatie, draagvlak en gezamenlijke financiering**.
- Deze partners worden betrokken bij het opstellen en uitvoeren van de **woonzorgvisie**.

2.5 Vrijwilligers en mantelzorgers

Vrijwilligers en mantelzorgers zijn onmisbaar. Hun werk verdient waardering en steun, geen extra drempels. We willen minder bureaucratie, meer stimulans en betere ondersteuning, zodat zij **meer vertrouwen en minder controle** ervaren.

De ChristenUnie staat op voor:

- Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aanvragen.
- **Coördinatie en koppeling** van vrijwilligers ondersteunen via een vrijwilligersbank/-loket, zoals het **VIP Westerkwartier**.
- Mogelijkheid tot een **vrijwilligersverzekering**.
- **Specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers** (combinatie met school/studie): in gesprek gaan, horen wat nodig is en passende hulp realiseren.
- Mensen die mantelzorger zijn of worden **actief wijzen op ondersteuning**, o.a. via het **MIP Westerkwartier**.
- **Regels en drempels minimaliseren** bij het aanvragen van een voorziening.

Carolien Coerts (coördinator mantelzorg en MIP Westerkwartier):

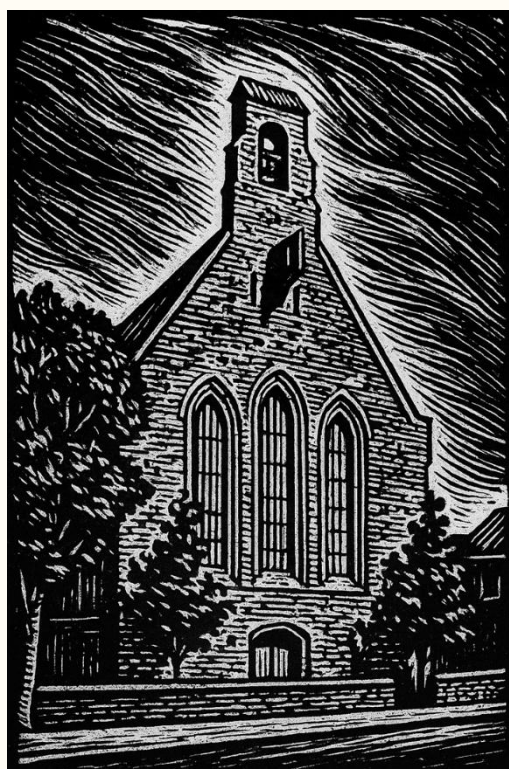
"Mantelzorg is een deel van ons allemaal. We zijn het, worden het, of hebben het later nodig."

2.6 Iedereen telt mee en doet mee

In de gemeente Westerkwartier mag niemand aan de kant staan. Toch ervaren mensen met een beperking vaak **onbegrip, ingewikkelde procedures** en **gebrek aan passende oplossingen**. Succesvol gemeentelijk handelen vraagt **maatwerk** en **betrokkenheid van ervaringsdeskundigen**. We bouwen samen aan een Westerkwartier waar iedereen welkom is en mee kan doen — op school, werk, sport, cultuur en in de buurt.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Toegankelijke** gemeentelijke gebouwen en voorzieningen — ook **digitaal**.
- Een **openbare ruimte** en **OV** waarin mensen met een beperking zich **zelfstandig** kunnen redden.
- **Voldoende geschikte toiletten**: gemeentelijke gebouwen openstellen en afspraken met horeca en ondernemers. De gemeente neemt het voortouw.
- **Gemeentelijke evenementen zijn toegankelijk voor iedereen**.
- (Door)ontwikkelen en uitvoeren van een **lokale inclusie-agenda**, samen met verenigingen, **Platform Toegankelijk Westerkwartier**, belangengroepen en ervaringsdeskundigen.



2.7 Ouderen

Ouderen zijn van grote waarde: het levende geheugen van onze samenleving. Hun levenservaring en inzet verdienen respect en een omgeving waarin zij **gezond, actief en betekenisvol** kunnen blijven.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Voorkomen van eenzaamheid** via ontmoetingsplekken, beweegtuinen en sportactiviteiten (gezondheid én sociale contacten).
- **Behoud van voorzieningen met sociale functies:** in samenwerking met dorpen, kerken en verenigingen (bijv. via zelfbeheer).
- **Betere dementiezorg:** bespreekbaar maken, investeren in dementievriendelijke wijken en goede ondersteuning door **casemanagers dementie**.
- **Toegankelijke informatie en digitale vaardigheden:** gemeentelijke website 'ouderenproof'; via de bibliotheek ouderen digitaal vaardiger maken.
- **Levensloopbestendig wonen:** eenvoudigere regels voor mantelzorgwoningen en woningsplitsing; voorlichting aan woningeigenaren.
- **Stimuleringsleningen** en **verzilverleningen** beschikbaar houden; tegelijk de komende jaren nadenken over wat wijsheid is i.v.m. toenemende zorgvragen.
- **Passende en betaalbare seniorenwoningen:** afspraken met corporaties over zorggeschikte woningen en betaalbare huur bij verhuizing; **wooncoaches** zetten we in ter ondersteuning.

2.8 Zorg voor vluchtelingen en migranten

Werk en inburgeren maken we makkelijker met **avondlessen, flexibele schooltijden** en **contact tussen werkgever en taalschool**. Inburgeren gaat verder dan taal en werk: het gaat ook om **onderdeel worden** van de samenleving. Beleid stimuleert dat.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Eerlijke landelijke spreiding:** elke gemeente draagt verantwoordelijkheid voor opvang van asielzoekers. We werken samen met regiogemeenten en **informereren inwoners tijdig** over veranderingen (locatie, omvang, doelgroep). Ook zorgen we voor **huisvesting van statushouders**.

- **Kleinschalige opvang**, passend qua grootte bij de kernen in onze gemeente. De overheid regelt huisvesting en onkosten; organisaties zoals kerken helpen bij binding met de samenleving.
- Nieuwkomers zo snel mogelijk **onderdeel laten worden van de samenleving** (werk, studie, sport, maatschappelijke betrokkenheid).
- **Een plek voor kinderen**: zo snel mogelijk naar school voor een kansrijke start, hoop en stabiliteit.
- **Aandacht voor mensen zonder documenten**: zij lopen groter risico op uitbuiting/misbruik. We zorgen voor een veilig klimaat voor aangifte en bieden zorg waar nodig.
- **Kleinschalige woonvormen**, liefst in de wijk, om elkaar te zien en te leren kennen.
- Een **inloopspreekuur bij de gemeente** voor iedereen met vragen (asielzoekers, statushouders, ondernemers, buurtbewoners). De gemeente **faciliteert** ondernemers, werkgevers en vrijwilligersorganisaties in de bureaucratie rondom werk.

Marlies Hiemstra (inwoner Westerkwartier):

We moeten terug naar de menselijkheid van het kleine. Geen extra regels, maar een luisterend hart. Geen grotere systemen, maar plekken waar je mag binnenkomen zoals je bent. Kwetsbaarheid vraagt om nabijheid, om iemand die blijft, ook als het moeilijk wordt. Mantelzorgers verdienen rugdekking, geen applaus alleen. En jongeren? Die verdienen vertrouwen. Laat ze meebouwen aan hun eigen toekomst, met ruimte voor hun stem en hun verhaal."

Hoofdstuk 3: Meedoen in de samenleving

De ChristenUnie Westerkwartier staat voor een samenleving waarin we omzien naar elkaar en iedereen volwaardig kan meedoen. Werk speelt daarin een centrale rol: het biedt niet alleen inkomen, maar ook eigenwaarde en een plek in de gemeenschap.

We zetten in op een economie waarin arbeid loont, met eerlijke lonen en goede begeleiding voor iedereen die wil werken. Maar meedoen gaat verder dan betaald werk: ook vrijwilligerswerk en dagbesteding zijn waardevolle vormen van participatie. We ondersteunen deze inzet maximaal, zodat iedereen, ongeacht achtergrond of mogelijkheden, een **betekenisvolle bijdrage** kan leveren aan onze samenleving.

3.1 Werk & participatie

Wij zetten in op een **inclusieve arbeidsmarkt**, eerlijke lonen en goede begeleiding voor iedereen die aan het werk wil. Werk en armoede hangen nauw samen: wie geen werk heeft, loopt meer risico op armoede, terwijl armoede het juist moeilijker maakt om werk te vinden.

De gemeente moet regie nemen: kansen creëren op de arbeidsmarkt, samenwerken met werkgevers en armoede- en werkbeleid goed op elkaar afstemmen.

De ChristenUnie staat op voor:

- De gemeente ondersteunt inwoners die (tijdelijk) niet kunnen werken met **vrijwilligerswerk, mantelzorg en arbeidsmatige dagbesteding**.
We richten een **toeleidende route** in: oriëntatie → vrijwilligersplek/dagbesteding → (waar mogelijk) betaalde uren.
- We creëren **extra stage- en leerwerkplekken** binnen de gemeentelijke organisatie en bij gesubsidieerde partners. In dorpshuizen en verenigingen komen **participatieplaatsen** met duidelijke leerdoelen en doorstroomkansen naar betaald werk.
- We voeren in de komende periode **20 basisbanen** uit binnen het project *Waarde Werkt* van de arbeidsmarktregio. Na afloop evalueren we en bij aantoonbaar effect werken we aan structurele borging en vervolg.

- We zetten **loonkostensubsidie** vaker in en maken deze voorspelbaar en laagdrempelig voor werkgevers, gecombineerd met **jobcoaching en werkplekaanpassingen**.
- In inkoop en subsidie sturen we op **Social return** en **participatieplekken**. Goede werkgevers krijgen **zichtbaarheid**, bijvoorbeeld met een keurmerk of jaarlijkse waardering (zoals bij de gemeente Smallingerland).

3.2 Novatec: de kern van re-integratie

De gemeente werkt samen met **Novatec** als belangrijkste partner voor re-integratie. We willen minder afhankelijk zijn van commerciële partijen en inzetten op duurzame regionale samenwerking. Rijkssubsidies gebruiken we om te investeren in **ontwikkeling, scholing en innovatie** bij onze vaste partners.

Zo ontstaat een samenhangend aanbod tussen gemeente en uitvoeringsorganisatie, met een gezamenlijke aanpak die inwoners beter en sneller helpt richting werk.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Integrale dienstverlening** tussen Werk & Participatie en Novatec: één loket, één gezamenlijk klantplan, gedeelde caseload en datagestuurde voortgang.
- Mensen die niet in aanmerking komen voor beschut werk en nog niet klaar zijn voor regulier werk, bieden we **laagdrempelige ontwikkeltrajecten** via het sociaal ontwikkelbedrijf Novatec.
- We gebruiken **praktijkverklaringen en leerlijnen** binnen Novatec om kleine, aantoonbare stappen richting werk te stimuleren.
- **Nieuwkomers** in de Z-route en B1-route starten direct na huisvesting met **activering, werkoriëntatie en taal & werk op locatie**. We werken hierbij samen met partners zoals **Taalmaatjes**.

3.3 Armoede en inkomensondersteuning

Wij geloven dat ieder mens is gemaakt naar Gods beeld en recht heeft op **waardigheid en eigen regie**. In Westerkwartier willen we omzien naar elkaar, juist naar wie het moeilijk heeft. Dat vraagt om een eerlijk en eenvoudig systeem, gebaseerd op vertrouwen in plaats van regels en losse potjes.

We helpen mensen niet alleen financieel, maar versterken ook hun zelfstandigheid en toekomst. De ChristenUnie wil armoede en schulden

effectief bestrijden met een rechtvaardig en toegankelijk beleid. Ons doel: **werken moet altijd lonen** en niemand mag in armoede leven. We doen dit met een eerlijke verdeling van lasten, gerichte inkomensondersteuning en betere schuldhelpverlening, samen met ervaringsdeskundigen. Via het **Armoedepact Westerkwartier** werken we samen met maatschappelijke partners om armoede te voorkomen en perspectief te bieden.

De ChristenUnie staat op voor:

- Het **bundelen van losse potjes en regelingen** tot aanvullende uitkeringen, zodat inwoners zelf keuzes kunnen maken.
- **Eigen regie** voor inwoners: de gemeente bepaalt het recht, de inwoner bepaalt de besteding.
- **Goede begeleiding** bij budgetteren en het voorkomen van schulden.
- Armoedebelief ontwikkelen **in gesprek met inwoners en ervaringsdeskundigen**, zodat het aansluit bij de praktijk.
- Een of meer **fysieke loketten** inrichten (bijvoorbeeld bij **De Schans**) voor laagdrempelige toegang tot hulp en advies.
- Lokale **initiatieven van kerken en diaconieën** ondersteunen; we voorkomen dat vrijwilligers en maatschappelijke initiatieven gehinderd worden door regels of sancties.
- **Lokaal maatwerk** bieden aan inwoners met hoge energierekeningen of huurachterstanden, om hen te helpen financieel zelfstandig te worden en perspectief te bieden.

3.4 Schulden

Schulden hebben een grote impact op het dagelijks leven. Ze veroorzaken stress, gezondheidsproblemen en kunnen leiden tot sociaal isolement. Vooral jongeren zijn kwetsbaar door de invloed van sociale media en het gemak van 'koop nu, betaal later'-diensten. De ChristenUnie vindt dat de gemeente hierin een **actieve en zorgzame rol** moet spelen. We zetten in op een brede, samenhangende aanpak van schulden en financiële problemen.

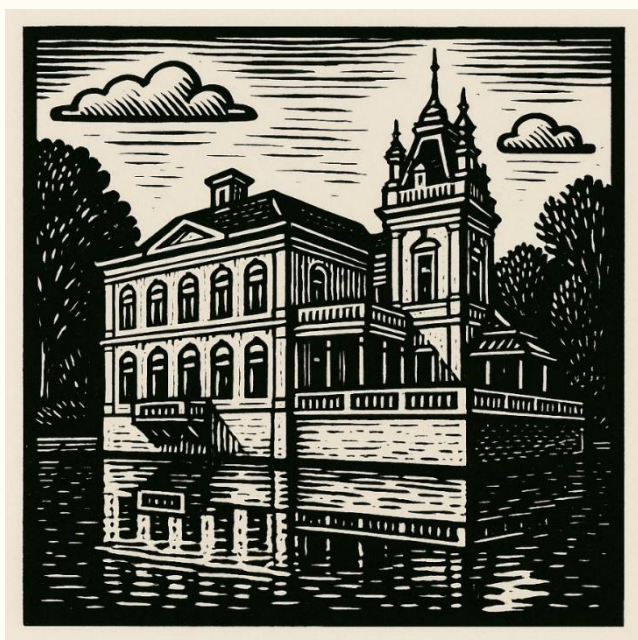
De ChristenUnie staat op voor:

- Actieve samenwerking met **woningcorporaties, energiemaatschappijen en zorgverzekeraars** om betalingsachterstanden vroegtijdig te signaleren. Binnen de gemeente is voldoende expertise aanwezig om inwoners direct te helpen, zonder onnodige doorverwijzingen.
- **Werkgevers** trainen (op verzoek) in het herkennen van signalen van geldzorgen en het bieden van hulp. Via een gemeentelijk loket zorgen we voor **gerichte hulp op maat**.

- Extra **fte voor schuldpreeventie**, met ten minste één functie gericht op jongeren. We ontmoedigen het gebruik van **koop-nu-betaal-later-diensten**, bijvoorbeeld via een lokale campagne zoals *'Niemand verdient geldzorgen'*. Hierbij is ook aandacht voor **gokverslaving**.
- **Budgetcoaching en lessen over geldbeheer** op scholen om financiële weerbaarheid al jong aan te leren.
- **Huisbezoeken** bij inwoners met (dreigende) schulden, uitgevoerd door welzijnspartners en schuldhulpverleners. Jongeren krijgen hierbij extra aandacht.
- Een **sociaal incasso- en kwijtscheldingsbeleid** bij gemeentelijke belastingen en heffingen, zodat inwoners met financiële zorgen niet verder in de problemen raken.

Henk Staghoutwer (voorzitter van Voedselbank Nederland, voormalig minister en gedeputeerde voor de ChristenUnie en inwoner van het Westerkwartier):

"In de gemeente horen de inwoners centraal te staan. Kwetsbare inwoners hebben baat bij een persoonlijke en kleinschalige aanpak. Het is dan ook van groot belang dat de gemeente samenwerkt met organisaties als Humanitas en de Voedselbank. Hun vrijwilligers komen achter de voordeur. Zij zien het gehele plaatje. Zonder vooroordelen. Door naast de hulpvragers te gaan staan en een steuntje in de rug te geven. Dat werkt! Daarom moet de gemeente blijven investeren in vrijwilligersorganisaties."



Hoofdstuk 4: Een thuis voor iedereen

Een thuis dat meer is dan een huis

Iedereen heeft een plek nodig waar hij of zij zich thuis voelt, waar je veilig bent, gezien wordt en tot rust komt. Een thuis is meer dan een dak boven je hoofd: het is de basis van menselijk leven, van relaties en gemeenschap.

De ChristenUnie Westerkwartier wil bouwen aan buurten en dorpen waar mensen elkaar kennen, naar elkaar omzien en samen verantwoordelijkheid dragen. We bouwen geen rijen huizen, maar gemeenschappen. Want waar mensen elkaar ontmoeten, ontstaat geborgenheid.

4.1 Doorbouwen aan jouw thuis

Er is grote behoefte aan betaalbare, duurzame en passende woningen in het Westerkwartier. Of je nu starter bent, een gezin hebt of ouder wordt, iedereen moet kunnen wonen op een plek die bij het leven past. De komende jaren moeten we blijven bouwen, maar wel met oog voor kwaliteit, leefbaarheid en verbinding. Een wijk is pas een thuis als er ruimte is voor groen, spel, ontmoeting en zorg voor elkaar.

De ChristenUnie staat op voor:

- Een nieuwe **Woonvisie** waarin rekening wordt gehouden met verschillende doelgroepen: jongeren, ouderen, gezinnen, huurders, starters en statushouders.
- Lagere stichtingskosten door **actief grondbeleid** van de gemeente. Hiermee voorkom je speculaties en houden we grip op tempo, kwaliteit en betaalbaarheid.
- De ambitie om jaarlijks **500 nieuwe woningen** te realiseren, verspreid over de dorpen, conform de woonplannen die de afgelopen periode zijn vastgesteld.
- Ruimte voor **hoog- en middenbouw** waar dat past, om het woningtekort effectief aan te pakken.
- Onderzoek naar alternatieve woonvormen, zoals **woningsplitsing, kangoeroewoningen** en **mantelzorgwoningen**, zodat mensen langer in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen.
- Inzet van **flexwoningen** als tijdelijke, betaalbare oplossing voor mensen met urgentie, zoals jongeren, starters en spoedzoekers.
- Ondersteuning van **wooncoöperaties** en **collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO)**, zodat inwoners samen woonprojecten kunnen realiseren.

- Stimuleren van **Knarrenhof-initiatieven** (zoals in Marum) en **jongerenprojecten** (zoals het appartementengebouw *Van Panhuijs* in Leek).
- Steun aan **Kamers met Aandacht**, waar jongeren tussen 18 en 23 jaar zelfstandig wonen met lichte begeleiding en aandacht.
- Afspraken met ontwikkelaars over voldoende **seniorenwoningen** op gemeentelijke grondposities, om doorstroming te bevorderen.
- In iedere kern aandacht voor **woningen voor jongeren en starters**, zodat zij in hun eigen dorp kunnen blijven wonen.
- Maatregelen tegen **snelle doorverkoop van nieuwbouwwoningen met winst**, om speculatie te voorkomen.

4.2 Betaalbaar wonen

Een huis is pas een thuis als het ook betaalbaar is. Veel mensen merken dat de prijzen stijgen door schaarste, stikstofbeperkingen en netcongestie. Juist voor starters en gezinnen met een smalle beurs is het moeilijk om een woning te vinden. De ChristenUnie wil dat het Westerkwartier een gemeente blijft waar iedereen betaalbaar kan wonen, ook in de dorpen.

De ChristenUnie staat op voor:

- Bouw van woningen in **alle prijsklassen**, zodat er een gezonde mix ontstaat tussen betaalbare huur, middenhuur en koop. Van de nieuwe woningen moet **meer dan de helft betaalbaar** zijn.
- Inzetten op **kleinere kavels** om de grondprijs te verlagen, met als compensatie meer **groene openbare ruimte** tussen woningen.
- Stimuleren van **verduurzaming** van bestaande woningen, zodat ook de energierekening betaalbaar blijft.
- Ondersteuning van **lokale initiatieven** die bewoners helpen bij energiebesparing en isolatie.

Alex Steenbergen (gemeenteraadslid ChristenUnie, beoogd wethouder):

De gemeente steekt gemiddeld ca. 15-20 duizend euro in elke nieuwbouwwoning. Dat moet anders, en vooral goedkoper. Een grotere rol voor de gemeente met actief grondbeleid is daarin onmisbaar."

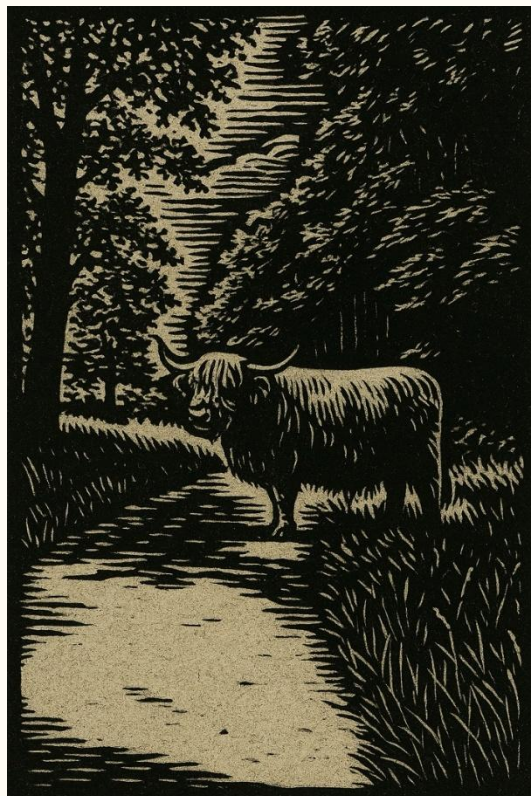
4.3 Leefbare dorpen en buurten

Leefbaarheid is meer dan stenen en stoeptegels. Het gaat om de vraag: *kennen mensen elkaar nog?* Een dorp of wijk bloeit als er plekken zijn waar mensen elkaar ontmoeten, op het plein, in de speeltuin, bij de sportclub of in het dorpshuis.

De ChristenUnie wil dat woningbouw en dorpsontwikkeling hand in hand gaan met versterking van voorzieningen, groen en ontmoeting. Daarbij zoeken we steeds naar balans tussen groei en behoud van karakter.

De ChristenUnie staat op voor:

- In iedere kern ruimte voor **ontmoeting**, zoals buurtpleinen, speeltuinen en dorpskamers.
- **Groene en veilige inrichting** van nieuwe wijken, met aandacht voor speelplekken en wandelroutes.
- Samenwerking met inwoners bij dorpsvernieuwing, zodat plannen aansluiten bij wat een dorp zelf wil en nodig heeft.
- Toegankelijke en duurzame voorzieningen, zoals sportvelden en dorpshuizen, dichtbij bewoners.



4.4 Wonen en zorg verbinden

Steeds meer mensen willen oud worden in hun eigen dorp, in een vertrouwde omgeving. Daarom is het belangrijk dat wonen en zorg met elkaar verbonden blijven. De ChristenUnie wil dat de gemeente samen met zorginstellingen, woningcorporaties en inwoners werkt aan een toekomst waarin iedereen kan blijven wonen zoals hij of zij wil, mét passende ondersteuning.

De ChristenUnie staat op voor:

- Een sterke koppeling tussen **Woonvisie** en **Woonzorgvisie** van de gemeente.
- Stimuleren van **zorggeschikte woningen** en **levensloopbestendige nieuwbouw**.
- Samenwerking met woningcorporaties voor voldoende **betaalbare huurwoningen met zorgmogelijkheden**.
- Ondersteuning van initiatieven waar **mensen met en zonder zorgvraag samenwonen**, zodat inclusieve buurten ontstaan.

4.5 Begraafplaatsen

In de gemeente Westerkwartier zijn 27 begraafplaatsen. Wij vinden het belangrijk dat ze goed worden onderhouden. Veel mensen hebben de wens om op een bepaalde begraafplaats begraven te worden, om uiteenlopende redenen. Wij willen dat de gemeente daar zoveel mogelijk aan tegemoet komt.

- De **tarieven** van begraven willen wij **op het huidige niveau houden** en hoeven niet kostendekkend te zijn.
- Er moeten **zorgvrije graven** beschikbaar zijn op de begraafplaatsen.
- De gemeente werkt actief mee aan initiatieven voor **natuurbegraafplaatsen**.
- Het moet mogelijk blijven om op een **gewenste begraafplaats** begraven te kunnen worden.
- Graven met een eeuwigdurend recht mogen (voor de eeuwigheid) overgaan naar eerste of tweedelijns familie, waardoor er opnieuw begraven kan worden op een plaats waar nu geen mogelijkheden zijn.

Hoofdstuk 5: Kunst, cultuur en sport

5.1 Kunst en cultuur

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de dorpen in het Westerkwartier leefbaar zijn, met ruimte voor creativiteit en waardering voor kunst en cultuur. Een rijk cultureel aanbod met muziek, dans, toneel en vormgeving draagt bij aan **zingeving, verbinding en aantrekkelijkheid**. Kunst en cultuur zijn van én voor iedereen en tonen de identiteit van onze gemeente.

De overheid speelt hierin een belangrijke rol, als ondersteuner, opdrachtgever en bewaker van het culturele erfgoed. De ChristenUnie wil dat kinderen, verenigingen en inwoners volop kansen krijgen om zich creatief te ontwikkelen, omdat dit zowel het individu als de samenleving versterkt.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Cultuureducatie voor elk kind.** We willen de komende vier jaar onderzoeken hoe we dit voor alle kinderen kunnen realiseren, bijvoorbeeld door samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen te versterken.
- **Multifunctioneel gebruik van gebouwen.** Scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken, muziekscholen, zorginstellingen en dorpshuizen kunnen elkaar versterken door ruimtes te delen en samen te werken.
- **Afstemming van accommodatiebeleid** met omliggende gemeenten, niet om te concurreren, maar om elkaar te versterken en cultuurdeelname te bevorderen.
- **Zichtbaar maken van onze cultuurhistorie** door kunst, fotografie en beelden een plek te geven in de gemeente. Dit maakt verhalen tastbaar en verbindt inwoners. Zo kunnen we bijvoorbeeld het **Middag-Humsterland** het **klooster Aduard** het **coulisselandschap** en het **open weidelandschap** laten zien.
- **Behoud van onze verhalen.** Het Westerkwartier kent veel mooie en historische verhalen, zoals de **Vrouwenmars**, **Abel Tasman** en de **Molukse gemeenschap in Marum**. Die verhalen willen we levend houden.

Gert Sennema (kunstenaar en muzikant): "Kunst heeft de functie van het vertellen van verhalen. Hierdoor leer je anders kijken naar wat je vanzelfsprekend vindt. Door inwoners een podium te geven, laat je zien dat je ze serieus neemt. We mogen best wat trotser zijn op het Westerkwartier, laat inwoners zelf hun verhalen vertellen over hun mooie gemeente."

5.2 Monumenten en (kerkelijk) erfgoed

Erfgoed en monumenten zijn beeldbepalend in onze gemeente. Ze zijn **bakens in een veranderende wereld** en dragen herinneringen met zich mee. Goed onderhoud en beheer van erfgoed en monumenten vinden we belangrijk, met oog voor nieuwe functies waar dat nodig is.

Kerken vormen een belangrijk deel van ons religieus erfgoed. Voor veel inwoners zijn kerken verbonden met betekenisvolle momenten in hun leven. Ze bieden ruimte voor erediensten, bezinning en ontmoeting. Wanneer kerken hun functie verliezen, ontstaan risico's op leegstand en verval, maar ook kansen voor een **waardige nieuwe bestemming**.

De ChristenUnie staat op voor:

- Het behouden van de **procesaankpak Toekomst Religieus Erfgoed (kerkenvisie)**, zodat zorgvuldig wordt nagedacht over de toekomst van onze kerken.
- **Ondersteuning van nieuwe geloofsgemeenschappen** die onderdak zoeken, met hulp van de gemeente bij het vinden van geschikte locaties.

5.3 Musea

Cultuur verbindt verleden, heden en toekomst. De ChristenUnie is trots op onze musea, zoals **Nienoord in Leek** het **kloostermuseum in Aduard** en **Museum Wierdenland in Ezinge**. Zij bewaren en beschermen objecten, gebouwen en verhalen uit onze geschiedenis, waardevol voor zowel kennis als identiteit.

Musea hebben een belangrijke **educatieve en sociale functie**: ze bewaren, beheren, geven door én inspireren. Daarnaast bieden ze kansen om mensen te betrekken en te activeren.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Regionale samenwerking** bij de financiële ondersteuning van musea en het archief, ook met particuliere partners.
- **Structurele aandacht voor educatie**: de bovenbouw van elke basisschool in het Westerkwartier moet jaarlijks de mogelijkheid hebben om een museum te bezoeken, zodat kinderen actief kennismaken met geschiedenis en cultuur.

5.4 Sport

Sport brengt mensen in beweging, letterlijk en figuurlijk. Het stimuleert lichaam en geest, versterkt sociale banden en bevordert een gezonde, vitale samenleving.

Daarom wil de ChristenUnie dat er ook in de toekomst voldoende **sportfaciliteiten** zijn: van openbare beweegplekken tot sportparken en accommodaties. We zetten ons in voor een **toegankelijke, veilige en inclusieve sportwereld**, waarin iedereen kan meedoen.

Het is belangrijk dat kinderen leren dat bewegen leuk is, dat ze doelen leren stellen en samenwerken in een team. De ChristenUnie pleit daarom voor **open sportclubs** en wil dat **ieder kind tot 18 jaar** lid is van een vereniging — of dat nu sport, muziek, cultuur of natuur is.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Aandacht voor bewegen bij gebiedsontwikkeling.** Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken is er ruimte voor beweegplekken, dorpsommetjes en fietspaden.
Naast kinderspeeltoestellen en voetbalveldjes komen er ook mogelijkheden voor openbare fitnessapparaten.
- **Sport en bewegen voor ouderen.** Een gezonde leefstijl draagt bij aan zelfredzaamheid en sociaal contact. We blijven investeren in projecten zoals het valpreventieprogramma *'Ik sta Sterk'*.
- **Vervolg van de inzet van buurtsportcoaches**, die een belangrijke verbindende rol spelen in dorpen en wijken.
- Met het **Sportakkoord Westerkwartier** blijven we inzetten op inclusief sporten en bewegen, en op een duurzame sportinfrastructuur

Koos Siegers (fractievoorzitter ChristenUnie): *"Een gezonde samenleving begint met ruimte om te bewegen en te ontmoeten. Sportclubs en culturele organisaties zijn de hartslag van onze dorpen: ze verbinden jong en oud, zorgen voor vitaliteit en houden het Westerkwartier levendig."*

De ChristenUnie nam in **juli 2025** het initiatief voor een motie om extra geld beschikbaar te stellen voor sport- en cultuurvoorzieningen. De raad steunde dit voorstel in ruime meerderheid.

Naast het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte vinden we het belangrijk dat **sportaccommodaties goed onderhouden, veilig en toegankelijk** zijn, ook voor mensen met een beperking. De gemeente heeft de

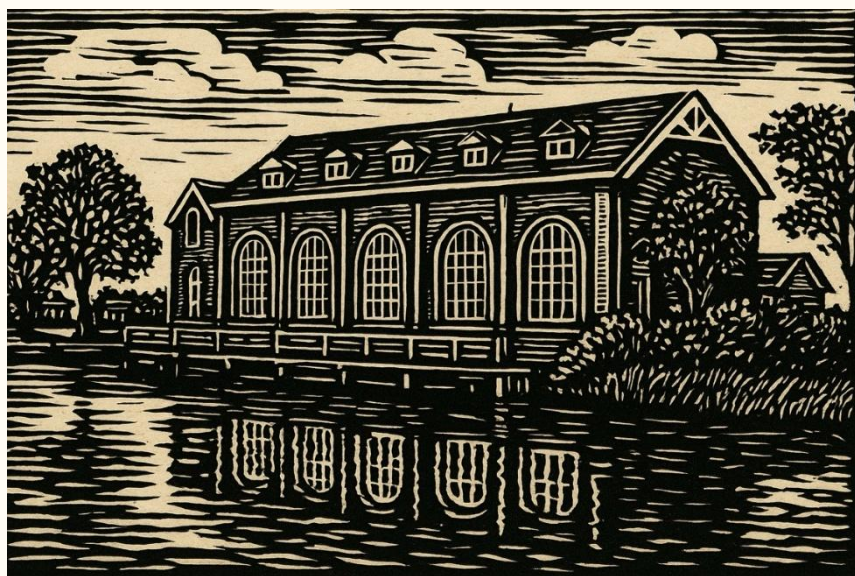
behoefte aan voorzieningen goed in beeld en maakt op basis daarvan een (financiële) jaarplanning. We streven naar een eerlijke en evenwichtige spreiding van sportvoorzieningen over de hele gemeente.

Daarnaast stemmen we het **accommodatiebeleid af met omliggende gemeenten**, met als doel elkaar en de sportdeelname te versterken.

De ChristenUnie staat op voor:

- Voortdurend investeren in **accommodaties, sportvelden en voorzieningen**, zodat sport voor iedereen bereikbaar en betaalbaar blijft. In de vorige periode dienden we hiervoor een motie in, die is aangenomen. Extra aandacht is er voor de **kleedkamers en kantines van VV Zuidhorn en Quicksilver S**. Verlaging van **exploitatiekosten** door gebouwen en lichtinstallaties te verduurzamen. Ook sporthallen en zwembaden worden waar mogelijk verduurzaamd.
- Een **gezonde sportkantine** als norm: sportverenigingen en gemeente sluiten hierover een convenant.

Matthias Kooistra (bestuurslid VV Zuidhorn): *"De gemeente moet met de afzonderlijke sportverenigingen bespreken wat er nodig is op het gebied van onderhoud van gebouwen en velden. 'One size fits all' werkt niet: elke club heeft zijn eigen context. Door in gesprek te blijven, vergroot je eigenaarschap bij de verenigingen zelf en kun je gericht ondersteunen waar het nodig is."*



Hoofdstuk 6: Een economie die werkt voor mensen en ondernemers

De ChristenUnie wil een economie die recht doet aan mensen in alle kernen, kansen biedt aan ondernemers en oog heeft voor duurzaamheid en innovatie. Niet gericht op eindeloze groei, maar op verantwoordelijkheid voor elkaar en voor de wereld om ons heen. Als ChristenUnie kijken we naar **welvaart in brede zin**, niet alleen in geld, maar in welzijn, verbondenheid en zingeving.

6.1 Sterk ondernemerschap in eigen regio

Het Westerkwartier kent veel zelfstandigen, kleine ondernemers en familiebedrijven. Zij vormen het fundament van onze lokale economie en zorgen voor levendige dorpen en werkgelegenheid dichtbij huis.

Met bijna **65.000 inwoners** is de gemeente divers en ondernemend. Veel inwoners werken in de **zorg, dienstverlening, detailhandel en industrie**, waar juist de kleinere bedrijven en familiebedrijven de drijvende kracht zijn. Bedrijventerreinen spelen hierin een belangrijke rol, maar beslaan slechts een klein deel van onze ruimte. Dat benadrukt hoe belangrijk het is om ondernemers voldoende plek te geven en bestaande locaties slim te gebruiken.

De ChristenUnie wil dat de gemeente actief investeert in een **ondernemersvriendelijk klimaat**, met ruimte om te ondernemen, een luisterend oor en praktische ondersteuning.

De ChristenUnie staat op voor:

- Minder **regeldruk** en meer **maatwerk** waar dat kan. Ondernemers moeten snel en eenvoudig aanvragen en vergunningen kunnen regelen. De gemeente denkt constructief mee en zoekt werkbare oplossingen, ook waar landelijke regels knellen.
- Een duidelijk **gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers en starters**, dat de komende jaren verder wordt doorontwikkeld.
- **Eerlijke kansen** voor lokale ondernemers en leveranciers bij gemeentelijke aanbestedingen.
- **Ruimte voor vestiging en groei**: bedrijventerreinen moeten goed ontsloten zijn en leegstaande panden kunnen worden herbestemd. Bedrijven die willen groeien krijgen daar ruimte voor, binnen de visie van de gemeente Westerkwartier.
- Ondernemers en agrariërs worden **gestimuleerd om te vernieuwen en te verduurzamen**, zodat landbouw en bedrijvigheid

toekomstbestendig blijven en bijdragen aan werkgelegenheid én leefbaarheid.

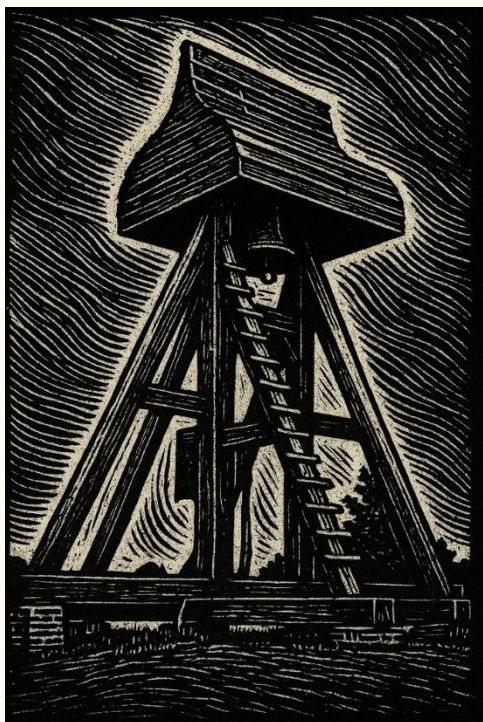
Met deze inzet versterken we het **mkb en de zelfstandigen** in onze regio en zorgen we dat ondernemerschap bijdraagt aan een sterke, veerkrachtige samenleving.

6.2 Werken en rust

We leven in een maatschappij waarin alles altijd doorgaat. We kunnen 24 uur per dag kopen, werken en online zijn. De ChristenUnie gelooft dat het voor mensen belangrijk is om een goede balans te vinden tussen **werken en rust**. Dit is geen eigen bedenkfel, maar komt voort uit de Bijbel: God zelf laat zien dat rust goed is voor mensen.

Juist in een wereld die nooit stilstaat, is het belangrijk om momenten van bezinning en stilte te koesteren. Onze diepste wens is dat we de **zondag als collectieve rustdag** kunnen blijven vieren. Werknemers moeten niet de druk voelen om op zondag te werken. Ook willen we dat **kerkdiensten in alle rust** georganiseerd kunnen worden, en dat kerkgangers hier ongehinderd naartoe kunnen gaan.

De gemaakte afspraken in het huidige coalitieakkoord met betrekking tot de openstelling van winkels op zondag willen wij continueren.



6.4 Duurzaamheid en rentmeesterschap

Een economie die toekomstbestendig is, houdt rekening met de schepping, de natuur en het landschap. Groei mag nooit ten koste gaan van de omgeving of van toekomstige generaties. We geloven in rentmeesterschap: zorgvuldig omgaan met wat ons is toevertrouwd.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Circulaire economie:** hergebruik, reparatie en het benutten van reststromen stimuleren.
- **Duurzaam ondernemen belonen:** bedrijven aanmoedigen om te investeren in groene logistiek, energiezuinige gebouwen en natuurvriendelijke productie.
- **Bescherming van landschap en kwetsbare natuur:** economische initiatieven moeten zorgvuldig worden ingepast, met oog voor biodiversiteit en leefbaarheid.
- **Agrarische innovatie:** boeren ondersteunen bij moderne en duurzame bedrijfsvoering, zodat landbouw toekomstbestendig blijft en bijdraagt aan ons landschap, de lokale economie en de werkgelegenheid.

Hoofdstuk 7: Zorg voor de schepping

De ChristenUnie Westerkwartier zet zich in voor het behoud van de schepping. Dat betekent: een eerlijke en haalbare energietransitie voor iedereen, bescherming van de natuur, een gezonde leefomgeving en duurzame voedselproductie. Daarbij brengen we inwoners, ondernemers en de gemeente samen om samen te werken aan een toekomst die recht doet aan mens en milieu.

7.1 Schone energie van ons

Wij streven naar een schone en eerlijke energievoorziening. Onze aanpak combineert duurzaamheid met rechtvaardigheid. We willen onze gemeente stap voor stap onafhankelijk maken van fossiele brandstoffen door te investeren in **lokale energieopwekking en -opslag**. De opbrengsten daarvan vloeien terug naar de gemeenschap. Huishoudens die te maken hebben met energiearmoede krijgen extra ondersteuning. Zo bouwen we aan een duurzame en eerlijke toekomst voor iedereen.

De winning en opslag van aardgas zorgen voor onrust, overlast en schade bij inwoners. Uit het Omgevingstraject Grijpskerk-Langelo blijkt dat er veel bezorgdheid is en geen draagvlak voor nieuwe gaswinning. Wij blijven ons verzetten tegen elke vorm van gaswinning. Zolang de gasopslag in Grijpskerk in gebruik is, willen we het omgevingstraject blijven inzetten om invloed uit te oefenen en genoegdoening voor inwoners te krijgen.

De ChristenUnie staat op voor:

- Het in kaart brengen van lokale energiebehoeften en productiemogelijkheden om knelpunten te signaleren en op te lossen.
- Ondersteuning van ondernemers bij het vinden van slimme oplossingen, zoals het uitwisselen van elektriciteit.
- Tegengaan van netcongestie door snelle vergunningverlening en ruimte voor netbeheerders om transformatorhuisjes en kabels aan te leggen.
- Een **lokaal energiesysteem** dat volledig draait op hernieuwbare energie, met mogelijkheden voor **batterijopslag**. We stimuleren het gebruik van slimme batterijen in wijken en op bedrijventerreinen.
- Praktische ondersteuning van **lokale energiecoöperaties** om deelname aan duurzame energieprojecten te bevorderen. We streven naar minimaal **50% lokaal eigenaarschap**, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord, en zorgen dat dit toegankelijk is voor iedereen, ook voor inwoners met een kleinere portemonnee.
- Vermindering van de afhankelijkheid van aardgas en geïmporteerde houtige biomassa. We zien kansen in **geo- en aquathermie** en willen

warmtenetten realiseren als die maatschappelijk én financieel de beste en betaalbare oplossing zijn.

- De gemeente houdt toezicht op de **veilige ontmanteling van gasinstallaties** en zet zich in voor inwoners die te maken hebben met schadeafhandeling en versterking als gevolg van aardbevingen.

Harm Koopman (Directeur Koopman Logistics Group): *"De transportsector is volop in beweging. Die beweging zit met name in de energietransitie. Trucks gaan van diesel naar stroom; we moeten voorkomen dat er straks geen infrastructuur en stroom aanwezig is om de trucks op te laden. Er zal dus geïnvesteerd moeten worden in een optimaal stroomnet, ook voor het wegtransport."*

7.2 Jouw duurzame huis

De ChristenUnie Westerkwartier wil dat een duurzaam huis voor iedereen bereikbaar is. Een energiezuinige woning is goed voor het klimaat én voor de portemonnee. We willen financiële en praktische drempels wegnemen voor zowel huiseigenaren als huurders.

De ChristenUnie staat op voor:

- Extra **subsidies voor huiseigenaren met een laag inkomen**, bovenop landelijke regelingen. Daarnaast subsidiëren we een **energieadvies**, waarbij de kosten vervallen als de aanbevolen maatregelen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd.
- Een brede **informatiecampagne** over de voordelen van isolatie. We ondersteunen energiecoöperaties bij **collectieve inkoop** en schieten landelijke subsidies voor, zodat inwoners de kosten niet hoeven voor te financieren.
- **Duurzaamheidseisen voor projectontwikkelaars**, zoals bouwen met biobased en circulaire materialen.
- Stimulering van het gebruik van de **hybride warmtepomp** als slimme en betaalbare tussenoplossing, ondersteund met een informatiecampagne.

7.3 Kansen voor de natuur

Als ChristenUnie Westerkwartier geloven we dat we de opdracht hebben gekregen om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Die verantwoordelijkheid gaat verder dan het beschermen van grote natuurgebieden: het gaat om het koesteren van de natuur in onze eigen leefomgeving, in elke wijk en elk dorp.

In een landelijke gemeente als Westerkwartier komen de uitdagingen en kansen van natuur, landbouw, energie en recreatie samen. Wij zien het als onze taak om daarin een gezonde en duurzame balans te vinden. We bouwen aan een toekomstbestendig Westerkwartier waarin mens, dier en plant in harmonie samenleven.

De ChristenUnie staat op voor:

- Investeren in **natuur- en milieueducatie** op alle scholen, in samenwerking met organisaties zoals **IVN** en **NDCE Westerkwartier**, zodat kinderen en jongeren spelenderwijs leren over een gezonde leefomgeving.
- Een **integrale visie op het buitengebied**, ontwikkeld samen met boeren en natuurorganisaties. We bouwen aan een toekomstbestendig platteland door boeren die willen stoppen perspectief te bieden — bijvoorbeeld via woningbouw — en door boeren te ondersteunen die hun bedrijf willen verbreden met zorglandbouw of landwinkels.
- **Afkoppeling van hemelwaterafvoer** van het riool, zodat regenwater beter kan worden opgevangen in de natuur of in speciaal aangelegde plekken in wijken.
- **Vergroening van tuinen** via initiatieven zoals *Operatie Steenbreek*.
- Streven naar een groenere leefomgeving volgens de **3-30-300-norm**: drie bomen zichtbaar vanuit elke woning, 30% van de wijk onder bomen voor schaduw en verkoeling, en een park op maximaal 300 meter afstand. De gemeente neemt hierin verantwoordelijkheid door zelf natuurvriendelijke keuzes te maken bij beheer van groen, water en oevers, en door inwoners en ondernemers te faciliteren hetzelfde te doen.
- Toegankelijk maken van **natuur en historie** van het platteland voor alle inwoners. We stimuleren lokale wandelroutes en **klompenpaden**, zoals 't Loopke in Sebaldeburen en de **Kuzemerkooi** in Oldekerk. Zo stimuleren we beweging, gezondheid en verbondenheid met de natuur.
- Het **koesteren van volkstuinen** vanwege hun waarde voor gemeenschap en biodiversiteit.

7.4 Voedselproductie in balans

De ChristenUnie Westerkwartier gelooft in het vakmanschap van de boer en wil de agrarische sector ondersteunen bij de transitie naar duurzame en gezonde bedrijfsvoering. Boeren zorgen voor ons voedsel én ons landschap. Een toekomstbestendige landbouwsector is daarom essentieel voor een vitaal platteland.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Stimuleren van duurzaamheid en samenwerking:** we verpachten gemeentegronden langjarig aan duurzame boeren, zodat zij zekerheid hebben om te investeren in natuur en duurzaamheid. Ook moedigen we samenwerking aan tussen akkerbouwers en melkveehouders om **kringlooplandbouw** te versterken.
- **Duidelijkheid en flexibiliteit:** de gemeente biedt ruimte voor innovatie op het erf, bijvoorbeeld voor **zorglandbouw** of een **landwinkel**. We hanteren maatwerk in bestemmingsplannen en zijn flexibel met bouwblokken om nieuwe kansen te creëren. Dit versterkt de verbinding met de samenleving en houdt het platteland vitaal.
- De gemeente neemt de regie in **gebiedsprocessen** om aaneengesloten kavels te creëren voor kringlooplandbouw, in samenwerking met organisaties als **Boerennatuur Groningen West**. Een **onafhankelijke erfcoach** adviseert boeren over verduurzaming.
- **Verbinding met de samenleving:** we steunen initiatieven die kinderen en jongeren leren over voedselproductie, zoals **open-erfdagen van Westerkwartier Boert Bewust**.



7.5 Omgaan met extreem weer

De ChristenUnie Westerkwartier erkent de uitdagingen van klimaatverandering, zoals wateroverlast en hittestress. We willen onze leefomgeving toekomstbestendig maken door te investeren in slimme, concrete oplossingen, samen met inwoners, ondernemers en partners.

We focussen op het **vasthouden van water** en het **vergroenen van onze leefomgeving** om onze gemeente gezond te houden.

Vergroening en waterbeheer in de wijk

- We stimuleren inwoners om hun straat en tuin te vergroenen om de sponswerking van de bodem te vergroten. Hiervoor introduceren we een **tegeltaxi** die gewipte tegels ophaalt en recyclet, en we stimuleren de aanleg van stoep- en geveltuintjes. Ook stimuleren we het gebruik van **regenwatertonnen** en andere oplossingen voor wateropslag.
- In de komende vier jaar onderzoeken we hoe we efficiënter kunnen omgaan met **(grijs)water**.

Slimme oplossingen voor de bebouwde omgeving

- We zetten in op **klimaatadaptieve maatregelen** in de openbare ruimte en op bedrijventerreinen.
- **Groene daken**: de subsidieregeling wordt voortgezet en versterkt om hittestress en wateroverlast tegen te gaan.
- **Waterdoorlatende oppervlakken**: parkeerplaatsen en pleinen worden waterdoorlatend gemaakt, en er worden **wadi's** aangelegd voor waterberging.
- **Groenbeleid**: bestaande bomen worden zoveel mogelijk behouden, en er worden nieuwe bomen en struiken geplant voor verkoeling.
- **Ondernemers betrekken**: samen met ondernemers maken we plannen om bedrijventerreinen klimaatbestendig te maken.
- **Samenwerking en beleid**: de gemeente werkt nauw samen met de waterschappen **Noorderzijlvest** en **Wetterskip Fryslân** om overstromingen en droogte op grote schaal aan te pakken. Bij de ontwikkeling van nieuwe wijken is **klimaatadaptatie de norm**.

7.6 Geen afval meer

De ChristenUnie Westerkwartier wil van onze wegwerpmaatschappij een circulaire economie maken. We zien afval als een waardevolle grondstof en werken aan concrete oplossingen om die kringloop te sluiten.

De ChristenUnie staat op voor:

- Een **grondstoffenheffing** die inwoners met weinig restafval beloont met korting. Daarnaast willen we inwoners beter **voorlichten en ondersteunen** bij het scheiden van afval.
- Het actief **aanpakken van zwerfafval** door afspraken te maken met fastfoodrestaurants en andere ondernemers over het beheer van afvalhotspots. We werken samen met **vrijwilligersorganisaties**, zoals *Vrijwilligers Zwerfafval*, en zoeken slimme oplossingen om afval uit sloten en kanalen te halen. Inwoners kunnen gratis **prikstokken** ophalen bij het gemeentehuis om hun omgeving schoon te houden.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld door **circulair aan te besteden** bij aanleg van wegen, straatmeubilair en vastgoed. We maken afspraken met bouwers over **circulair slopen** en stimuleren bedrijven om zich te richten op een circulaire economie. Bij de uitgifte van nieuwe kavels bekijken we hoe ondernemers de kans krijgen om **circulair te ondernemen**.

Hoofdstuk 8: Een goed bereikbaar Westerkwartier

Een goede bereikbaarheid is een voorwaarde voor leefbaarheid. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar, om te werken, elkaar te ontmoeten of voor elkaar te zorgen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we daarbij oog houden voor onze leefomgeving.

Daarom zetten wij in op een sterk openbaarvervoernetwerk, zodat dit een goede en logische keuze is voor inwoners en bezoekers. Goede wegen, (fiets)paden en OV-verbindingen zijn nodig, waarbij de ChristenUnie mensen wil stimuleren om steeds de duurzaamste variant te kiezen.

Meer dan de helft van de verplaatsingen gebeurt op korte afstand. Daarom krijgt langzaam verkeer in het Westerkwartier voorrang. Dit maakt onze woonomgeving leefbaar, veilig en duurzaam.

Bij verdeling van de openbare ruimte binnen onze gemeente kiest de ChristenUnie daarom voor het **STOP principe**: Eerst Stappen, dan Trappen (fiets), dan Openbaar vervoer en vervolgens pas de Personenwagen.

We investeren in sociaal veilige wandelroutes en in meer ruimte voor de fiets. Daarvoor maken we een fijnmazig netwerk van doorfietsroutes van hoge kwaliteit. Ook willen we snelle, frequente en rechtstreekse busverbindingen. De gemeente Westerkwartier is, samen met provincie en Rijk, verantwoordelijk voor infrastructuur van hoog niveau.

8.1 Verkeersveiligheid

De gemeente Westerkwartier werkt aan een betere bereikbaarheid en veilige mobiliteit voor iedereen. Grote projecten zoals de **verbinding N355 Zuidhorn–Groningen**, de **verbinding Zuidhorn–A7** en de **rondweg Leek** zijn daarbij belangrijk. Ze verbeteren de doorstroming, verhogen de veiligheid en dragen bij aan de leefbaarheid van onze kernen.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Minimaal 50% minder verkeersslachtoffers** in 2030 ten opzichte van 2022. Daarom hanteren we het principe van **Duurzaam Veilig**: wegen worden zo ingericht dat de snelheid vanzelf duidelijk is.
- **30 km/u** als uitgangspunt binnen de bebouwde kom, met uitzondering van OV- en verbindingswegen waar **50 km/u** toegestaan blijft.

- Waar herinrichting nog niet mogelijk is, zorgen tijdelijke maatregelen voor extra veiligheid.
- Wegen die door veel scholieren worden gebruikt, maken we waar nodig veiliger, bijvoorbeeld met aparte fietspaden of extra verlichting. Een bijzonder aandachtspunt is de **Mensumaweg**. Deze route wordt zo ingericht dat fietsers, en vooral scholieren, veilig en met vertrouwen van en naar school kunnen reizen.

Remco Pijper (kandidaat raadslid - nummer 6 op de lijst): *"Het liefst zou ik mijn dochter verbieden om over de Mensumaweg te fietsen, maar er is geen alternatief. Het is dé route voor scholieren naar De Borgen in Leek en Terra in Oldekerk. Auto's rijden er soms wel 100 kilometer per uur. Het is levensgevaarlijk. Voor hun veiligheid moet er een vrijliggend fietspad komen, of de weg moet zo worden ingericht dat de snelheid er echt uit is. Wie neemt verantwoordelijkheid voor onze kinderen?"*

8.2 Fiets en voetganger

We investeren in een ambitieuze fietsagenda: veilige fietspaden, goede fietsparkeerplekken en doorfietsroutes die dorpen en wijken met elkaar verbinden. We zetten daarbij in op regionale verbindingen.

De ChristenUnie staat op voor:

- De bestaande **fietssnelweg Leek–Groningen** willen we uitbreiden naar **Marum en Drachten**, zodat er een sterke regionale fietsas ontstaat.
- **Oplaadpunten voor elektrische fietsen** en **watertappunten** bij culturele plekken of andere verblijfsplekken, zoals rustpunten of speeltuinen.
- **Toegankelijke wandelpaden met bankjes**, zodat ook ouderen en mensen met een beperking prettig kunnen lopen.
- Het stimuleren van **ommetjes en klompen-, laarzen- en blotevoetenpaden** als vorm van gezond en recreatief bewegen.
- Onveilige of slecht onderhouden paden worden aangepakt en fietsroutes blijven ook in de winter goed begaanbaar.
-

8.3 Auto en vrachtverkeer

Het Westerkwartier moet goed bereikbaar blijven. Daarom worden wegen goed onderhouden en waar nodig verbeterd. We zetten in op duurzaam vervoer en een toekomstbestendige infrastructuur.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Meer laadpunten** voor elektrische auto's (minimaal 1.000–1.500 in 2030), passend bij de groei van het aantal elektrische voertuigen.
- **Slimme laadpalen** die bijdragen aan een stabiel elektriciteitsnet en geplaatst worden op logische locaties.
- **Efficiënte samenwerking** met kabel- en leidingbeheerders bij onderhoud, om overlast te beperken.
- **Onderzoek naar gezamenlijke bezorgservices en pakketpunten**, om verkeersdruk door pakketdiensten te verminderen.

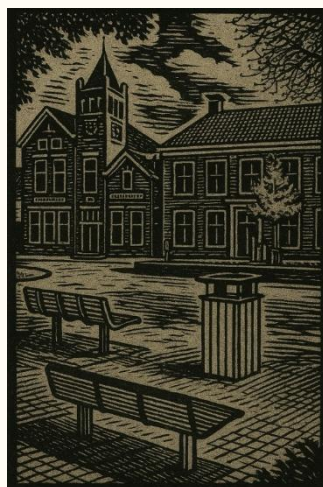
8.4 Openbaar vervoer

Goede OV-verbindingen zijn cruciaal voor een bereikbaar Westerkwartier. De ChristenUnie blijft zich inzetten voor de **Lelylijn** en de komst van een **station binnen de gemeente**.

Daarnaast zorgen we voor slimme combinaties van regulier openbaar vervoer en doelgroepenvervoer, zoals **regiotaxi's, scholierenvervoer en wmo-vervoer**, zodat ook kleine dorpen bereikbaar blijven.

De ChristenUnie staat op voor:

- Belangrijke voorzieningen zoals scholen, zorginstellingen en winkelcentra moeten altijd goed bereikbaar zijn. Daarom is er ook aandacht voor **nieuwe haltes bij nieuwbouwwijken**.
- De **Lelylijn** krijgt alleen meerwaarde voor de gemeente Westerkwartier als ook het onderliggende netwerk goed georganiseerd is. Daarom zetten we in op **goede (fiets)parkeerplekken bij OV-knooppunten** en een samenhangend vervoersnet.
- De aanleg van de Lelylijn moet gepaard gaan met **investeringen in de verbindingen die mensen gebruiken om bij die lijn te komen** — via OV, hubtaxi, fiets of auto.



Hoofdstuk 9: Betrouwbare overheid

ChristenUnie Westerkwartier: een betrouwbare overheid dichtbij mensen

De ChristenUnie staat voor een overheid die **recht doet**, oog heeft voor de kwetsbare en ruimte laat voor de kracht van gemeenschappen. Het gaat ons om de samenleving zelf, om inwoners die elkaar zien, helpen en samen bouwen aan vertrouwen, recht en vrede.

De overheid is daarbij een **schild voor de zwakken** en geeft duidelijke grenzen aan, maar laat ook verantwoordelijkheid bij inwoners en maatschappelijke verbanden.

Goed bestuur wordt gevormd door mensen met een **sterk moreel en integer kompas**. Lokale leiders mogen daarop worden aangesproken. Binnen de gemeenteraad zet de ChristenUnie zich in voor **luisteren naar mensen, zorgvuldig besluiten en constructieve samenwerking**. We laten ons daarbij leiden en inspireren door wat de profeet Micha ons leert:

"...niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God."
— Micha 6:8

9.1 Samenwerking met inwoners

De gemeente waardeert en ondersteunt initiatieven van inwoners. We willen ruimte geven aan **lokale coöperaties en burgerinitiatieven** op het gebied van zorg, duurzaamheid, wonen en economie. Door het principe van *Right to Challenge* toe te passen, kunnen inwoners zelf alternatieve voorstellen indienen voor de uitvoering van collectieve voorzieningen.

Participatie is geen eenmalig traject, maar een vanzelfsprekende manier van werken. Dat betekent: **duidelijke afspraken, vroegtijdige betrokkenheid** en **transparantie** over wat er met de inbreng van inwoners gebeurt.

9.2 Jongeren betrekken

De stem van jongeren verdient nadrukkelijke aandacht, want de besluiten van nu gaan over hun toekomst. We zien dat het lastig is om jongeren actief te betrekken bij politiek en beleid, maar we willen dat *tóch* doen, niet alleen *over* hen praten, maar vooral *met* hen.

Daarom zoekt de ChristenUnie de komende periode actief het gesprek met jongeren. Dat kan bijvoorbeeld door het organiseren van een **politiek café** of door het opzetten van een **jongerenplatform** waar ideeën gedeeld kunnen worden en dialoog wordt gestimuleerd.

9.3 Rechtvaardige samenleving

Discriminatie, antisemitisme en racisme horen niet thuis in onze gemeente. Ze doen afbreuk aan de democratische waarden van gelijkwaardigheid en vrijheid. Iedere inwoner van het Westerkwartier heeft recht op een rechtvaardige behandeling.

De ChristenUnie staat op voor:

- In de gemeente Westerkwartier mag er **geen sprake zijn van etnisch profileren**.
- Het **meldpunt discriminatie** in de gemeente is goed vindbaar en toegankelijk.
- De gemeente besteedt structureel aandacht aan **diversiteit en inclusie**, onder meer door actief met de samenleving in gesprek te blijven.
- Binnen de gemeentelijke organisatie moeten medewerkers beschikken over voldoende kennis en vaardigheden op het gebied van **onbewuste vooroordelen, discriminatie, antisemitisme en racisme**.

9.4 Eerlijke communicatie

Voor veel mensen wordt de samenleving complex. Ouderen, mensen met een migratieachtergrond en laaggeletterden vinden het soms moeilijk om tijdig de juiste informatie te vinden of hulp te vragen. De ChristenUnie wil dat de gemeente Westerkwartier haar regels en communicatie **zo eenvoudig mogelijk** houdt.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Duidelijke, begrijpelijke en menselijke communicatie** met inwoners.

- Berichten over aanvragen, vergunningen, bestemmingsplannen en regelgeving zijn **gemakkelijk in te zien**.
- **De leefbaarheidsfunctionarissen zijn de plek waar inwoners terecht kunnen met burgerinitiatieven.**
- Jaarlijks wordt bekeken **welke regels eenvoudiger kunnen** of afgeschaft mogen worden.
- De gemeente communiceert op **taalniveau B1**, is **digitaal én fysiek toegankelijk**, en informeert inwoners via meerdere kanalen.

Gerda van der Zee (inwoner van Marum): *"Door wat er in Den Haag gebeurt, zijn mensen zat van de politiek. Ze hebben geen vertrouwen meer. Dus zorg ervoor dat je doet wat je belooft. Heb aandacht voor de inwoner en laat de mensen snappen wat je bedoelt. Kom dichtbij, blijf niet op afstand staan, je hebt met mensen te maken, dus neem de tijd om te luisteren."*

9.5 Gezond financieel beleid

De ChristenUnie wil een **solide en toekomstbestendig financieel beleid** dat rekening houdt met risico's, maar ook ruimte laat om te investeren in wat werkelijk waardevol en nodig is. We hebben te maken met **minder inkomsten vanuit het Rijk**, terwijl de gemeentelijke taken niet zijn afgenomen. Daarom maken we bewuste keuzes: een gezond financieel beleid, maar met **lef om te doen wat goed is voor de samenleving**.

De ChristenUnie staat op voor:

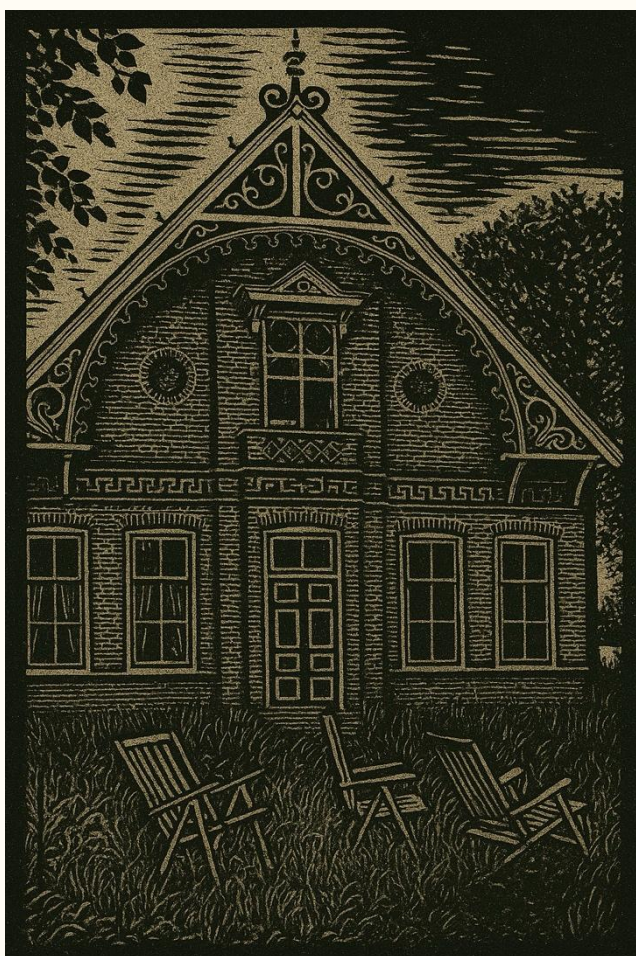
- Bij bezuinigingen worden **Zorg, veiligheid en bestaanszekerheid** zoveel mogelijk ontzien.
- Mensen met een smalle beurs moeten kunnen rekenen op **maatwerk en bescherming**.
- Het financiële perspectief voor onze gemeente is niet rooskleurig. Wij willen terughouden omgaan met het verhogen van de onroerendezaakbelasting (OZB), maar sluiten verhogingen bovenop indexering niet uit. Bij voorkeur bestemmen wij eventuele verhogingen in de OZB om belangrijke voorzieningen in stand te houden, zoals wij ook gedaan hebben met de OZB verhoging die investeringen in sport en cultuur mogelijk maakt.

9.6 Digitalisering

Digitalisering moet **ten dienste staan van mensen**. Technologie mag nooit de menselijke maat verdringen, maar moet bijdragen aan zorgvuldige besluitvorming, transparantie en betrouwbare dienstverlening.

De ChristenUnie staat op voor:

- **Data en digitale middelen** helpen beleid beter te onderbouwen en eerlijker te maken, juist voor inwoners die kwetsbaar zijn.
- De gemeente beschermt inwoners: **privacy, veiligheid en integriteit van gegevens** staan centraal in het ICT-beleid.
- We investeren in **duurzame en toekomstbestendige systemen** die samenwerking bevorderen en verspilling tegengaan.
- **Automatisering en kunstmatige intelligentie** mogen menselijke aandacht niet vervangen, een luisterend oor blijft onmisbaar.
- **Slim en verantwoord gebruik van ICT** helpt onze gemeente om haar taken doelmatig uit te voeren, ook in financieel uitdagende tijden.



Hoofdstuk 10: Een veilige samenleving

De ChristenUnie staat voor een **weerbare samenleving** als beste voorbereiding in een wankelende wereld. In een tijd van groeiende zorgen over veiligheid door globalisering is de oplossing niet "ieder voor zich", maar een samenleving waarin mensen **naar elkaar omzien** en verantwoordelijkheid dragen voor elkaar. Veiligheid begint bij gemeenschap, bij mensen die elkaar kennen, helpen en beschermen.

10.1 Fysieke en sociale veiligheid

Elke samenleving heeft plekken nodig die geborgenheid bieden en sociale veiligheid versterken. De overheid heeft daarnaast de taak om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Iedereen moet veilig kunnen wonen en leven. Daarom pakken we geweld en intimidatie actief aan, met duidelijke meldpunten, preventieprogramma's en nauwe samenwerking tussen politie, scholen en hulpinstanties.

Veilige en leefbare buurten ontstaan waar mensen naar elkaar omzien, ondersteund door de **wijkagent** als direct aanspreekpunt. De gemeente neemt hierin het voortouw en stimuleert samenwerking tussen alle betrokken partijen, zodat het Westerkwartier een gemeenschap blijft waar **veiligheid en vertrouwen vanzelfsprekend** zijn.

De ChristenUnie staat op voor:

- Iedereen moet zich veilig voelen op straat en in het openbaar vervoer. Wanneer belemmeringen in sociale veiligheid deelname aan de samenleving hinderen, grijpt de gemeente in.
- In het bijzonder staan we stil bij de **veiligheid van vrouwen**. We willen een samenleving waarin iedere vrouw zich veilig voelt en veilig weet. Dat doen we door het actief aanpakken van **straatintimidatie, huiselijk geweld, stalking** en **(seksueel) grensoverschrijdend gedrag**. Hiervoor zetten we **meldpunten** in en bieden we **preventieprogramma's** op scholen. Ook besteden we jaarlijks aandacht aan **Orange the World**.
- Bij overlast in wijken of dorpen komt er een **gerichte aanpak** in overleg met inwoners, politie en gemeente. Zo zoeken we samen naar **duurzame oplossingen**.
- Rampen en crises kunnen ons overkomen, maar we kunnen ons wel voorbereiden. Daarom oefenen we met waarschijnlijke scenario's zoals

langdurige stroomuitval of wateroverlast. Dorpshuizen kunnen dan een belangrijke rol spelen. De gemeente ondersteunt dorpen met informatie en organiseert **eens per tien jaar** een oefening per dorp.

- We blijven inzetten op de **werving en waardering van vrijwilligers bij de brandweer**. Vrijwilligers zijn onmisbaar en verdienen blijvende steun en waardering.
- Bij een hartstilstand telt elke seconde. Daarom zorgt de gemeente voor een **dekkend netwerk van AED's** en voldoende vrijwilligers die weten hoe ze deze moeten gebruiken. De gemeente **stimuleert en faciliteert** dit actief.

10.2 Actief beleid tegen drugsgebruik en -handel

Drugs maken mensenlevens kapot. Daarom staat de ChristenUnie voor een samenleving **zonder verslaving**. We bestrijden drugsproblematiek bij de wortel: er is sprake van steeds meer onvermogen om op een gezonde manier deel te nemen aan de samenleving, waardoor perspectief voor de toekomst verdwijnt. Daarom gaat men op zoek naar alternatieven. Wij beschermen jongeren en voorkomen dat zij in de criminaliteit belanden.

Hennepkwekerijen en drugslabs horen dus niet thuis in onze gemeente.

De ChristenUnie staat op voor:

- Wij zijn **tegen coffeeshops** en tegen het telen van wiet door gemeenten. Drugs horen niet thuis in onze samenleving.
- Het gebruik en de acceptatie van drugs nemen toe. Westerkwartier voert **actief beleid tegen drugsgebruik en -productie**. Jongeren en hun ouders verdienen eerlijke **voorlichting over de risico's** van verdovende middelen. Elke middelbare school in de gemeente Westerkwartier besteedt hier structureel aandacht aan, met inzet van **ervaringsdeskundigen** die de gevolgen van verslaving uit eigen ervaring kunnen delen.
- Om scherp beleid te voeren, moeten we weten wat er speelt. De **GGD** krijgt middelen om **elke twee jaar onderzoek** te doen naar middelengebruik in het Westerkwartier. Zo kunnen we tijdig bijsturen.
- We zetten in op **periodiek rioolwateronderzoek**. Dat levert concrete informatie voor handhaving, helpt beleid cijfermatig onderbouwen en maakt het mogelijk om voorlichting en preventie te richten op de meest gebruikte middelen. Zo volgen we trends en zien we of beleid effect heeft.

Guus Westhuis (gepensioneerd projectleider regionaal Informatieknooppunt Regiopolitie Groningen):

"Een deel van de mensen in onze samenleving krijgt het niet voor elkaar om op een gezonde manier deel te nemen aan de maatschappij. Ze gaan op zoek naar alternatieven zoals drugsgebruik. Dat is zorgelijk. Daar moeten we oog en aandacht voor hebben door mensen weer hoop te bieden... "

10.3 Prostitutie en mensenhandel

De ChristenUnie gelooft dat God de mens prachtig geschapen heeft en dat seksualiteit een waardevol onderdeel van die schepping is. Prostitutie doet echter geen recht aan die waardigheid en is niet de manier waarop God seksualiteit bedoeld heeft.

Mensenhandel is altijd uitbuiting: door dwang, misleiding, machtsmisbruik of het misbruiken van kwetsbaarheid. Dat zien we niet alleen in de prostitutie, maar ook in sectoren als **horeca, landbouw en industrie**. De ChristenUnie wil dat onze gemeente, samen met buurgemeenten en betrokken organisaties, krachtig optreedt tegen deze ernstige vorm van criminaliteit.

De ChristenUnie staat op voor:

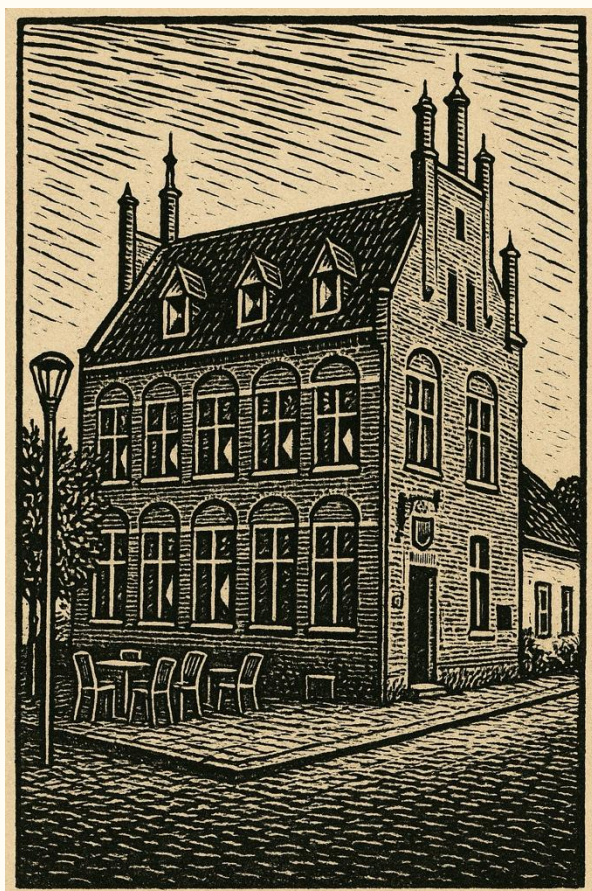
- In het Westerkwartier is **geen ruimte voor bordelen of raamprostitutie**. We zetten ons actief in om de komst van seksinrichtingen tegen te gaan.
- Jongvolwassenen zijn extra kwetsbaar voor uitbuiting. Wanneer prostitutie wel voorkomt, blijft de **minimumleeftijd voor sekswerkers 21 jaar**. Zo beschermen we hen tegen misbruik en mensenhandel.
- **Thuisprostitutie** onttrekt zich aan toezicht en vergroot het risico op uitbuiting. De ChristenUnie wil dit nadrukkelijk **verbieden** in onze gemeente.
- We willen voorkomen dat prostitutie genormaliseerd of gepromoot wordt. Daarom staan we **geen enkele vorm van reclame** toe voor seksbedrijven, ook niet digitaal.
- **Gebiedsteams en professionals** worden getraind in het herkennen van **grooming en mensenhandel** en maken afspraken met politie over handhaving, melding en begeleiding.

10.4 Ondernijning

Ondernijning mag geen plaats hebben in onze gemeente. De ChristenUnie wil een krachtige, samenhangende aanpak die samenwerkt met inwoners en partners. We focussen op preventie, het oprollen van criminele structuren en een weerbare, integere overheid

De ChristenUnie staat op voor:

- **Leegstaande (agrarische) bebouwing** en panden mogen geen broedplaats worden voor criminaliteit. Westerkwartier voert beleid gericht op **snelle herbestemming** om misbruik te voorkomen.
- **Illegaliteit op vakantieparken en campings** wordt stevig aangepakt. De gemeente zet de **Wet Bibob** gericht en maximaal in, zodat criminelen geen voet aan de grond krijgen.
- Inwoners spelen een belangrijke rol bij het signaleren van verdachte situaties. Daarom maken we het melden **eenvoudig via Meld Misdaad Anoniem**.
- Een succesvolle aanpak van ondernijning begint bij **een integere en betrouwbare overheid**. In het Westerkwartier werken we actief aan een **integer en weerbaar bestuur** en ambtelijke organisatie.



10.5 Radicalisering

Radicalisering bedreigt onze manier van leven in vrijheid en veiligheid. Dit ontstaat wanneer personen of groepen overtuigingen ontwikkelen die haaks staan op de democratische rechtsorde en daar consequenties aan verbinden. Naast bescherming van de samenleving heeft de overheid ook een taak om **jongeren weerbaar te maken** tegen radicaal gedachtegoed.

De ChristenUnie staat op voor:

- De gemeente investeert in **jongerenwerk dat dichtbij jongeren staat**, zowel fysiek in de dorpen als digitaal. Zo worden jongeren tijdig bereikt, krijgen ze alternatieven voor extremistische online-invloeden en worden ze sterker in hun weerbaarheid.
- We stimuleren **projecten die jongeren en inwoners met verschillende achtergronden bij elkaar brengen**. Ontmoeting en dialoog verkleinen de kans dat jongeren zich buitengesloten voelen en vatbaar worden voor radicalisering.
- De gemeente zet in op **goede samenwerking tussen scholen, jongerenwerk, politie en geloofsgemeenschappen** om signalen van radicalisering vroeg te herkennen en snel te handelen.
- Lokale organisaties moeten **vrij blijven van ongewenste buitenlandse invloed** uit autocratische of onvrije landen. Gemeentelijke subsidies en partnerschappen worden hier actief op getoetst.



ChristenUnie
Westerkwartier